

Karlfeldtföreningen i Folkare

Verksamhetsberättelse 2018

Karlfeldtföreningen i Folkare har till uppgift att väcka intresse för Erik Axel Karlfeldts författargärning och medverka till en levande kulturmiljö i skaldens barndomshem Karlfeldtsgården i Karlbo. Karlfeldtföreningen arrangerar kulturprogram och initierar samtal med litteratur i fokus.

År 2018 var antalet medlemmar cirka 200 och föreningen annonserade offentligt sina möten som är öppna för alla intresserade. Föreningen har också deltagit i samråd med andra kulturaktörer i Folkare och i externa sammanhang presenterat Karlfeldt, hans lyrik och miljöer.

Styrelsen hade under 2018 följande sammansättning:

Ordförande	Karin Perers, Mörtarbo
Vice ordförande	Christer Rosenqvist, Östanbyn
Sekreterare	Lars Östlund, Hedåker, och Christer Rosenqvist, Grytnäs
Kassör	Annelie Esselin, Hyttbäcken
Övriga ledamöter	Kerstin Sonnbäck Hagfeldt, Sonnbås Lena Lönnqvist, Sjövik Inger Boman, Grytnäs Margta Karlfeldt Thulin, Krylbo Carl Henrik Söderlind, Karlbo och Uppsala
Ersättare	Klas Englund, Bäckeby Lillebil Lundkvist, Moren Anna Thomasson, Hyttbäcken
Adjungerad	Else Norrback, Brunnbäck
Revisorer	Lennart Hedene, Avesta Erik Bohlin, Västanhede
Revisorssuppleant	Anders Svensson, Bergshyttan
Valberedning	Eva Forsberg, Grytnäs Gärde Göran Edström, Avesta

Vårmöte

Karlfeldtföreningens vårmöte hölls söndag 8 april i Krylbo församlingsgård. "Jag kallar från bodarna boskapen hem – om lockrop och naturens svar" var lockande titel på program med musikantikvarie Jennie Tiderman-Österberg från Dalarnas Museum. Med utgångspunkt i dokumentation av vallkullors kommunikation med både boskap och människor berättade Jennie Tiderman-Österberg om den fåbodkultur som träder fram i Karlfeldtdikter. Hon gläntade på dörren till ett spännande forskningsarbete där kulning och andra lockrop relateras till landskapens fysiska betingelser. Entusiasmen för programmet var stor, och önskan framfördes om uppföljning ett framtida år, på plats ute i naturen.

Vårmötet bjöd också ett andra program med medverkan av flyktingar som under vintern och våren hade deltagit i Karlfeldtsgårdens kulturverkstad. "Till ett annat land" var titeln på föreställningen som gripande skildrade deras egen flykt undan krig, terror och förtryck. Karlfeldts mäktiga "Psaltare och lyra" ramade in programmet.

Årsmötet genomfördes i lugn värdighet och varma tack riktades till Eric Dickfors som efter mångårigt värv lämnade valberedningen.

Karlfeldtsgården – en levande kulturmiljö

Karlfeldtsgården i Karlbo är hjärtpunkt för kulturarbetet med lyrik, läsfrämjande, konsthantverk och gamla perenna växter i Folkarebygden. Tack vare Karlfeldts son Sune Karlfeldt med familj öppnades författarens barndomshem på 1960-talets slut som en kulturgård för alla.

Stafettpinnen förs nu vidare av Avesta kommun, som 1984 tog över ägande och drift. Här, där den mogne Karlfeldt lät sin oro sova i det förgångnas ro, förmedlar skrivkammare, salar, lustgård och tun idag harmoni. Den som lyssnar, kan ana andaktsdova, heliga psalmackord.

Kommunens intentioner med gården är lika vackert som stringent formulerade:

Avesta kommuns förhoppning är att Karlfeldtsgården i Karlbo ska

- hålla Karlfeldtsminnet och lyrikintresset levande,
- vara ett fönster utåt för bygdens konsthantverkare,
- vara en grön oas, en kulturmiljö för envar att vila ut i,
- vara en stimulerande miljö för föreningar och enskilda att disponera i samklang med gårdens kulturhistoriska betydelse.

Vår ideella förening bildades 1985.

Den omfattande restaureringen av Karlfeldtsgårdens mangårdsbyggnad fullföljdes under 2018. När gården öppnades för sommarsäsongen ståtade mangårdsbyggnaden nymålad, i stilig gråvit linoljefärg, och golven på nedre plan var nyslipade och såpade, tryggt vilande på nylagda bjälklag.

I serveringen välkomnade nya värdinnor, Kristin Kristenson och Carina Lundgren Lantz, som med sitt gemensamma företag Två kullor tog över entreprenaden. Deras första sommar på Karlfeldtsgården blev framgångsrik med stort gensvar för goda maträtter och bakverk och trevligt tilltal till gäster.

Dramatiskt var dock besked från Räddningstjänsten att mangårdsbyggnadens övervåning med gästbudssal och karlfeldtska minnesrum inte kunde hållas öppen eftersom utrymningsväg saknades. I förväg bokade grupper tilläts stiga upp i de historiska miljöerna, förutsatt att säkerhetsvakt med släckningsutrustning fanns närvarande. Guidade visningar kunde därmed genomföras, men för spontana besökare och par med önskan om vigsel var våningen stängd. Innan året var slut enades fastighetsägaren Avesta kommun och Länsstyrelsen Dalarna, med tillsynsansvar över byggnadsminnet, om utrymningsväg via en lika diskret som trygg trappa på husets baksida.

Karlfeldtföreningen svarade som vanligt för programläggning av verksamheten i det röda sommarhuset, där Folkarebygdens slöjdare fanns på plats med sina alster under sommaren. Två konsthantverkare medverkade veckovis som värdar och visade både traditionsrika och nydanande arbeten främst inom textil, träslöjd och keramik. Alster av alla slöjdare presenterades i en gemensam butik. Slöjdarna bidrar mycket påtagligt till att göra Karlfeldtsgården till en levande kulturmiljö. Else Norrback var organisatör för sommarens slöjdarkavalkad.

Steg för steg utvecklas trädgården i Karlbo, och drivande är en studiecirkel under ledning av Birgitt Broström. Lustgården, som är anlagd av Karlfeldts son Sune som en miniatyr av lustgården i Sjugare, restaurerades till jubileet 2014. Inför växtsäsongen 2018 hade de långa listerna vid röda sommarhuset grävts upp och fick nu sin nystart med tidstroga och perenna växter. Ljuvligt är att se när den gamla rosen vid sommarhusets gavel står i blom – med blygsamma blommor i mild färg.

Kultursommaren i Folkare

Redan första lördagen i juni gavs möjlighet att gemensamt resa på Karlfeldts Folkarestigar – till byar, gårdar och andra miljöer som alla bär genuina Karlfeldtminnen. Resan arrangerades av Karlfeldtföreningen genom Christer Rosenqvist och blev mycket uppskattad.

Karlfeldtdikter klingade i Avesta Art i Avesta gamla järnverk en afton i juni, när Anna Ihlis gav konsert med egna tonsättningar av tio Karlfeldtdikter. Annas arbete har skett på Karlfeldtsamfundets initiativ och lanserades på skivan "Avskedet 1864-2018". Annas känsliga tolkningar av Karlfeldts nobelprisbelönta lyrik fick stor uppmärksamhet i nationella och regionala medier, och hennes skiva såldes i stort antal via Karlfeldtföreningens bokbord i Karlbo.

Kulturprogram hölls, enligt god tradition, på lördagar i trädgården i Karlbo. Först ut var vi i Karlfeldtföreningen som genom Karlfeldtsgårdens Kulturverkstad gav scenen fri till flyktingar och andra nyanlända. "Min historia – som vi gör tillsammans" var programmets titel och de medverkande var av olika nationaliteter.

Tillsammans med Avesta folkdansgille och fiolspelare inbjöd vi en annan junilördag till "Nu dansa vi vår dalkadrilj" med nyskapad dans till tonsatta Karlfeldtdikter och andra sommarvisor. På midsommardagen ljöd spelmansmusik på gårdstunet med nyckelharpsgruppen Bergslaget.

Karin Svenonius Kronstrand med musikerna Eldar Levgran, piano, och Cliff Sjursvens, kontrabas, gav konsert med ljuvliga jazztoner i juli. Karins karaktärsstarka sång och musikernas förnämliga instrumentella solon väckte entusiasm hos den talrika publiken.

Karlfeldtsdagen firades som alltid på Erik Axels födelsedag, den 20 juli, med flera hundra besökare. "I Fridolins spår" hette programmet där Lars Anders Johansson framförde Karlfeldtdikter i egna tonsättningar, ackompanjerad av Thomas von Wachenfeldt, fiol, Tomas Söderlund, dragspel, och Pelle Westlin, kontrabas. Längtan, vemod, kurage och framtidstro gav klangbotten åt dagen, som också hyllade Årets Fridolin Nils-Erik Nilsson och Avesta kommuns kulturstipendiat Mikaela Eriksson. Karlfeldtsdagen genomfördes en av sommarens hetaste dagar medan stora skogsbränder rasade på andra håll i Dalarna och grannlandskapen Hälsingland och Härjedalen, och Karlfeldts ord om livets oro fick bära välkomstorden till högtidsdagen.

En rad andra kulturföreningar och studieförbund fyllde sommarens övriga lördagar med levande kulturprogram. Även kommunens Kultur Avesta arrangerade, bland annat familjedagar.

Årets Fridolin

Karlfeldtsdagen har Årets Fridolin som en höjdpunkt. Med namn från Karlfeldts diktargestalt utdelas Avesta kommuns stora kulturpris, och mottagare 2018 var Nils-Erik Nilsson. Karlfeldtföreningen nominerar till kommunens bildningsstyrelse, som fattar beslut.

Nils-Erik Nilsson korades till Årets Fridolin med följande motivering:

Den unge Erik Axel Karlfeldt gick gärna långa promenader för sig själv i skogarna och filosoferade. I hans dikter är skogarna starkt närvarande. Skog är sedan ungdomen även Nils-Erik Nilssons passion och kraftkälla. Han är jägmästare, professor i skogstaxering vid Skogshögskolan, hedersdoktor vid Sveriges Lantbruksuniversitet och sedan 1966 ledamot av Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien.

Nils-Erik Nilsson föddes i Norrköping 1928. Sedan nära trettio år är den gamla bondgården Ettjers i Bälinge i södra Folkärna hans hem.

I Folkarebygden är Nils-Erik Nilsson främst känd som folkbildare och kulturpersonlighet. Lågmält och med de största av kunskaper gör han som Karlfeldts Fridolin; "talar med bönder på böndernas

sätt men med lärde män på latin". När deltagare i exkursioner frågar om trädarter, svarar ciceronen Nils-Erik alltid först med det vetenskapliga namnet, därefter med det svenska och en pedagogisk utläggning om det aktuella trädets unika karaktärsdrag.

Som bofast i Folkarebygden engagerade sig Nils-Erik Nilsson i IOGT-NTO-föreningen i Bergshyttan, där han under många år tjänstgjorde som ordförande. Under hans ledning blommade den allmänna samlingslokalen i Bergshyttan fram till ett levande kulturhus med både professionella gästspel och en rik, varierande lokal kulturverksamhet. Föreläsningar, teaterföreställningar, slöjdaktiviteter, studie- cirklar, årstidsfester och mycket annat genomförs, skimrande som pärlor på rad. Cirkarna om svenska landskap följs av studieresor med besök på ort och ställe. I årtionden har IOGT-NTO-föreningen också medverkat med kulturprogram på Karlfeldtsgården i Karlbo.

Nils-Erik Nilsson och Bergshyttans IOGT-NTO-förening var först av alla att engagera nyanlända invandrare och flyktingar i program på Karlfeldtsgården i Karlbo. År för år har programmen fått nya teman och skapat förutsättningar för betydelsefulla kulturmöten till gagn för förståelse och integration. Nils-Erik Nilsson har också initierat skapardagar med rubrik "Våga pröva!", där besökarna på Karlfeldts- gården välkomnas att skära och måla egna dalahästar, binda böcker, måla kurbits, sjunga barnvisor eller som 2011 pröva den då nylanserade digitala läsplattan.

Nils-Erik Nilsson är ledare för lokala skrivarcirklar och uppmuntrar skrivande i olika form, såväl prosa som traditionell vers och japansk haiku. Genom åren har han sammanställt och redigerat flera böcker, utgivna av IOGT-NTOs skrivarcirkel. Här har flera tidigare Fridoliner beretts plats, så även Erik Axel Karlfeldt genom en artikel om hans tid som bibliotekarie vid Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien. I detta vetenskapliga samfund möts skaldens och Nils-Eriks vägar. Karlfeldt – bibliotekarien. Nils-Erik Nilsson – ledamoten, idag den äldste i tjänst. I skogliga sammanhang är Nils-Erik Nilsson redan i sin levnad en legend.

Nils-Erik Nilsson är idérik, ständigt aktiv och kunskapstörstande. Han är ung i tanken och nydanande i sin kulturgärning.

Karlfeldtsgårdens Kulturverkstad

Med inspiration inte minst från spännande kontakter som festivalen Poetry & Peace 2016 gav oss i Karlfeldtföreningen, startade vi 2017 Karlfeldtsgårdens Kulturverkstad, en mötesplats i gårdens röda sommarhus. Där Erik Axel föddes, lekte och skrev sina första dikter, samlades varje vecka både nyanlända och sedan länge bofasta avestabor. Projektet fortsatte under våren 2018, nu i samverkan med Södra Dalarnas FN-förening.

Målet med Karlfeldtsgårdens Kulturverkstad var att:

Genom deltagande ska invandrarna

1. träna svenska språket,
2. få kontakt med och kunskap om ett svenskt lokalt kulturarv,
3. få meningsfull kulturell aktivitet och en mötesplats.

För oss i Karlfeldtföreningen var ambitionen att öka kontakten med Avestas nya svenskar.

Två huvudspår för verksamheten var lyrik-musik-skådespel och hantverk-bildskapande-matlagingskonst, och konstnärliga ledare engagerades inom olika genrer. I Karlfeldt-föreningens styrgrupp verkade Lena Lönnqvist, sammankallande, Klas Englund och Lillebil Lundkvist. Sara Persson, som under 2017 hade engagerats som projektledare, fortsatte sitt arbete 2018.

Karlfeldtföreningens Kulturverkstad kom att samla människor från många olika länder, bland andra Syrien, Eritrea, Afghanistan, Libyen, Iran, Kurdistan, Dubai, Palestina och Sverige. Aktiviteterna ägde rum på onsdags- och torsdagskvällar med cirka femton deltagare per dag,

och åldersspannet var från fyra till nittioett år. Efter gemensam start i måltid med hemlagad soppa blommade kvällarna fram i aktivt skapande av olika slag.

Tillsammans formade deltagarna föreställningen "Till ett annat land" som gestaltade deras egna erfarenheter av flyktens faror och fasansfulla utsatthet. Även drömmar och önskningar kom till uttryck i starka vackra formuleringar som "Jag vill hitta frihet", "Jag vill ha ett nytt liv i Sverige" och "Jag vill ha demokrati". "Till ett annat land" gavs i Karlfeldtsgårdens gästbudssal, två dagar i februari, varje gång med cirka femtio åskådare. Som redan har nämnts visades den även vid Karlfeldtföreningens vårmöte, då i en förkortad version.

Karlfeldtsgårdens Kulturverkstad blev ett betydelsefullt forum, där nyanlända mötte både varandra och infödda svenskar i samtal och skapande. Tankar kunde delas såväl om det vardagliga som om djupt existentiella frågor om liv/död och människovärde. För nya invånare i vår bygd gav kulturverkstaden också ett påtagligt möte med svenskt kulturarv. I Karlfeldtsgårdens röda hus fann de en varm plats för umgänge och gemenskap. Ljuset tändes i rum som vintertid annars lämnas öde och svarta. Strimor av hopp tändes i människors bröst.

Karlfeldtsgårdens Kulturverkstad erhöll ekonomiskt bidrag för integrationsarbete av Avesta kommun. Projektet avslutades med en dagsutflykt till Kulturreseptatet Bråfors bergsmansby i Norbergs kommun. Intentioner, verksamhet och slutsatser redovisas i den omfattande rapporten "Karlfeldtsgårdens Kulturverkstad januari 2017 – juni 2018", rikt illustrerad med foton.

Höstmöten och julmarknad

"I lunden kring min faders gård" var tema för föreningens höstmöte som hölls i Krylbo församlingsgård en söndag i oktober. År 1885 gjorde Karlfeldts far konkurs och Tolvmansgården Karlbo gick ur familjens ägo. Efter åttiofva år köptes den tillbaka av skaldens son Sune Karlfeldt. Men vad hände egentligen på gården däremellan? Lars Östlund har forskat i detta och berättade nu om Tolvmansgårdens ägare och intressanta öden under åren 1885-1967. "Hon kommer utför ängarna" hette höstkonserten i litet format med Christer Rosenqvist vid flygeln. □

Karlfeldtsgårdens julmarknad genomfördes en novemberhelg med konsthantverkare och slöjdare, samfundets förnåmliga böcker och god förplågnad. Vår förening arrangerade tillsammans med Kultur Avesta, Avesta kommun, Två kullor välkomnade med en försmak av julen och Skogsmulle engagerade barnen i utomhusaktiviteter. Många hundra besökare kom till evenemanget som förenar gårdens kulturhistoriska värden och småskalig marknad med konsthantverk och slöjd av hög kvalitet.

Föreningen

För att kommunicera väl med medlemmar och allmänhet presenterar Karlfeldtföreningen både verksamhet och Karlfeldtsgård på webbplats och Facebook. Klas Englund i vår styrelse är ansvarig för digital information och kommunikation.

Ledamoten Christer Rosenqvist är föreningens representant som adjungerad i Karlfeldtsamfundets styrelse.

I studiecirkelverksamhet samverkar vi med Studieförbundet Vuxenskolan. Som förening är vi medlem i Folkärna bygdegårdsförening som driver Bygdegården Jubel i Sjövik.

Karlfeldtsgårdens öppethållande och programutbud presenteras även av Kultur Avesta, Avesta kommun, genom annonser i papperstidningar och via kommunens webbplats.

Varma tack

*Nu spricker molnets grå madrass
vid åskans hårda knall,
och månens skepp och gyllene stass
går fram i vinrött svall.
Låt oss gå ut och segla med
från höstens vissna hus
till städer under liljetråd
och slott i myrtensus.*

Ur I Lissabon där dansa de

Med Karlfeldts lyrik som klangbotten verkar vi i Karlfeldtföreningen i Folkare. En diktargärning, så stor att den är tillerkänd Nobelpriset i litteratur, ska ses med friska ögon i varje ny tid. Vägen är lång och oviss. Vår förening vill vara både traditionell och djärvt nydanande.

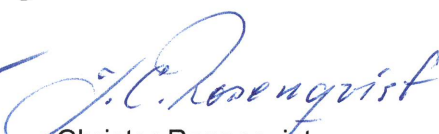
Nu riktar vi varma tack till alla er som möjliggör och främjar Karlfeldtföreningen i Folkare: Alla trogna och nya medlemmar. Alla konsthantverkare och slöjdare. Alla vänner i Karlfeldtsamfundet och i andra kulturföreningar. Avesta kommun och dess enhet Kultur Avesta.

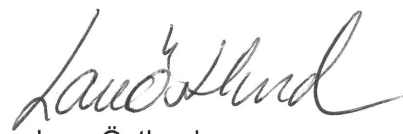
Vi riktar också varma tack till dem som möjliggör en levande Karlfeldtsgård i Karlbo: Södra Dalarnas Trädgårdsförening för engagemang i och skötsel av Lustgården, de nya entreprenörerna Två kullor för väl genomförd första säsong i serveringen och alla dem som har framträtt och deltagit i våra lördagsprogram och på Karlfeldtsdagen. Låt oss tillsammans blicka framåt!

Åsgarn, Fors, i mars 2019

Styrelsen för Karlfeldtföreningen i Folkare

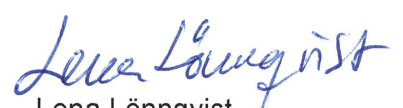

Karin Perers
Ordförande

Christer Rosenqvist
Vice ordförande, sekreterare

Lars Östlund
Sekreterare

Anneli Esselin
Kassör

Kerstin Sonnbäck Hagfeldt

Lena Lönnqvist

Inger Boman

Margta Karlfeldt Thulin

Carl Henrik Söderlind

Klas Englund

Lillebil Lundkvist

Anna Thomasson

Lars Åke Everbrand